

Predraga subraćo,

Generalni Definitorij okupljen ovih dana suočio se s temom o pustinjama i o pustinjačkoj dimenziji našega zvanja, nakon što smo o tome raspravljali, u onome što se odnosi na Europu, na jednome susretu Poglavarara Kastilje, Avinjona-Akvitanije, Varšave, Krakova i Komesarijata središnje Italije u generalnoj kući 10. prosinca.

Želimo vam priopćiti neka razmišljanja koja su se rodila na susretu s ciljem da usmjerimo pozornost na taj vid života našega Reda koji nije nevažan.

1. Vrijednost "pustinje"

Uvjereni smo u veliko značenje koje "pustinja" u sebi sadrži na putu upoznavanja Boga i prijateljevanja s njim. Bog privlači u pustinju kako bi govorio srcu (usp. Hoš 2,16). Pustinja je mjesto potpunog siromaštva, nedostatka posjedovanja zemlje i bilo kojeg vlasništva. Upravo zato pustinja je mjesto intimnoga razgovora s Bogom s kojim razmjenjujemo riječi u tišini i ogoljenju (usp. Izl 33,11), a istovremeno je mjesto kušnje i duhovne borbe u kojemu na vidjelo izlaze otpori i nagnuća ljudskoga srca (usp. Pnz 8,2). Duhovno iskustvo izraelskog naroda, proroka (od Ilije do Ivana Krstitelja) i samoga Isusa duboko je obilježeno prolaskom kroz pustinju.

Nema sumnje da je kontemplativni poziv Karmela uvijek bio osjetljiv na privlačnost pustinje. Terezija je s nostalgijom i udivljenjem gledala na pustinjačke izvore Reda (*Zamak* 5, 1,2; *Put* 18,4). Ivan od Križa ispjevao je hvalospjeve o samoći (vidi posebno 35. kiticu *Duhovnog spjeva*); naše *Ustanove* u br. 71 posvješćuju vrijednost pustinjačkih kuća čiji život "obogaćuje duhom molitve našu obitelj".

Pokušajmo izreći vrijednost pustinjačkog života za naš poziv, naglašujući sljedeća obilježja:

- Pustinja kao prebivalište Apsolutnoga u kojem "samo Bog dostaje"; takva apsolutnost jest težište prema kojemu se konstantno pruža naše kontemplativno zvanje, iako opterećeno mnogim dužnostima i službama. Zato je od velike pomoći za život jedne provincije ili regije Reda moći računati na jednu kuću u kojoj takva apsolutnost postaje opipljiva, u kojoj sve pomaže da ju se može pronaći, iznova se na nju usredotočiti, obnavljajući tako naš bezuvjetni savez s Bogom.
- Pustinja kao mjesto apostolata putem molitve i osobnog predanja. Terezija, Ivan i Mala Terezija naučili su nas o apostolskoj vrijednosti koju imaju naša molitva i kontemplacija, kad one bivaju motivirane autentičnom ljubavlju, jer "malo čiste ljubavi dragocjenije je pred Bogom i za samu dušu i više koristi donosi Crkvi negoli sve druga djela zajedno, premda se čini da duša ne radi ništa" (*Duhovni*

spjev XXIX, 2). Taj vid često zanemarujemo i dopuštamo da nas toliko povede stavljanje učinkovitosti u središte, kao da bi vrijednost našega života ovisila o količini djela koje ostvarujemo. Pustinja nas pročišćava, upućujući nas na jednu drugu dinamiku – dinamiku ljubavi "koja pokreće udove Crkve" (*Rukopis B*).

- Pustinja kao "grad smješten na gori" (Mt 5,14). Radikalnost pustinje posjeduje svjetlost koja i najudaljenijima zrači i svjedoči postojanje druge dimenzije koja je prisutna u svijetu, ali ne proizlazi iz svijeta; dimenzije koju nismo u stanju vidjeti, ali pod čijim pogledom živimo. Jednostavni i šutljivi život pustinjača upućuje na tu dimenziju više od mnoštva riječi i postavlja nam duboka pitanja. Mnoge pozivske priče susrele su se s tim iskustvom koje je u stanju probuditi i pokrenuti čovjekovu nutrinu i slobodu.

2. Rizici i dvoznačnosti

Dok navodimo vrijednost pustinjačke dimenzije našega poziva moramo istovremeno razlučivati autentičnost naših želja, planova i iskustava pustinjačkoga života, s kojima se u današnje vrijeme naša karmelska obitelj suočava s određenom učestalošću. Pustinju obilježava zahtjevnost života, u kojem su nužno potrebni ljudska i duhovna zrelost te duboka ukorijenjenost u životu Crkve i Reda. Bez ovih obilježja pustinjački život izlaže pojedinca riziku gubitka ravnoteže, bilo na psihološkom, bilo na duhovnom planu.

Pred zamolbom za iskustvom pustinje, moramo s puno razboritosti vrjednovati valjanost motivacije i prikladnost osoba. Iza zamolbi te vrste mogu se kriti trpljenja i poteškoće s obzirom na bratski život u zajednici, od kojih dotični redovnici nastoje pobjeći u potragu za "tjelesnom samoćom"; ili se pak kriju stavovi ideološke naravi, prema kojima bi pustinjački život – u načelu smatran posebno strogim i obilježenim krutom opservancijom – bio jedini autentični oblik karmelskoga poziva u protuteži s njegovim navodnim opadanjem u zajednicama posvećenima apostolatu.

Važno se pri tom prisjetiti da je u našoj tradiciji i zakonodavstvu pustinjački oblik života uvijek zamišljen na cenobitski način te stoga podrazumijeva pripadnost redovnika određenoj zajednici s "odgovarajućim brojem redovnika kako bi redoviti život pustinjačke zajednice napredovao na zadovoljavajući način" (*Naputak za pustinje OCD*, 13). Uz to, pustinja u našem Redu nije ni isključiva ni trajna: "Obično redovnici ne će biti trajno određeni za život u pustinji, nego će nakon nekoliko godina pustinjačkog života biti upućeni u druge samostane, gdje se mogu baviti apostolskim aktivnostima" (*Isto*, 12). Pustinja je za nas mjesto predaha i obnove snaga, završna postaja našega hoda, ali ujedno i ishodište nove etape.

3. Trenutno stanje naših pustinja

Trenutno su u našem Redu prisutne samo četiri kuće pustinjačkoga života: tri u Europi (Batuecas u Kastiljskoj provinciji; Roquebrune u Provinciji Avignon-Aquitania i

Drzewina u Varšavskoj provinciji), te jedna u SAD-u (Hinton u Vašingtonskoj provinciji).

Susret s Provincijalima 10. prosinca pomogao nam je bolje upoznati situaciju triju europskih pustinja:

- Pustinja Roquerbrune je dobro ucijepljena u život Provincije, što omogućuje stalni protok redovnika i time dobru životnost. U toj pustinji trenutno je konventualno pet redovnika.
- Zajednica pustinja Batuecas sastoji se od četiri redovnika, od kojih su dvojica osamdesetgodišnjaci, a jedan je litvanske nacionalnosti. Poteškoća, da ne kažemo nemogućnost, slanja drugih redovnika iz Kastiljske provincije kako bi pojačali zajednicu, utječe na činjenicu da je preživljavanje toga časnog mjesta (druga pustinja u povijesti Reda [tj. obnovljene grane Reda (op. prev.)], osnovana od o. Tomasa od Isusa 1599.) veoma upitno. Ondje su trenutno prisutna još dvojica mladih otaca Krakovske provincije, koji stječu iskustvo za eventualno osnivanje pustinja u njihovoj Provinciji.
- Pustinja Drzewina trenutno udomljuje zajednicu od pet redovnika. Trojica su iz Varšavske provincije (od kojih dvojica imaju samo privremene zavjete), a dvojica iz Krakovske provincije (od kojih se jedan, kao spomenuta dvojica u Batuecasu, priprema za osnivanje pustinja u vlastitoj Provinciji). Iz čega slijedi da je opstojnost "stabilne" zajednice u toj pustinji veoma krhka, tako da bi i nju trebalo pojačati novim redovnicima, što u stvarnosti i ne će biti tako jednostavno ako se bude računalo samo na redovnike iz Varšavske provincije.

Uz to su predstavljena najmanje dva projekta pustinjačke zajednice: jedan za Krakovsku provinciju, o kojemu smo već govorili; a drugi se odnosi na mogućnost ponovnog oživljavanja pustinja u Campiglionima, koja pripada Generalnoj kući, a povjerena je talijanskim Provincijama. Ta je pustinja zatvorena 2000. godine (održavanje kuće i okoliša ovih godina je osigurano aktivnošću jednoga redovnika iz Generalne kuće, kojemu se je zadnju godinu pridružio još jedan iz Toskanske provincije).

4. Provedbeni prijedlozi

Opsežna raščlamba stanja u pustinjama Reda potakla je Definitorij da formulira sljedeće smjernice, kako bi okruzi u Redu mogli na najbolji način promovirati život pustinjačkih kuća:

1. Iako priznajemo da je život u pustinji bolje zajamčen i njegov doprinos učinkovitiji kad je on ucijepljen u unutarnji život jedne Provincije, ne možemo zanijekati činjenicu da su Provincije slabe što ima za posljedice poteškoće u odgovarajućoj skrbi za pustinjačku zajednicu (s jedinim izuzetkom Provincije Avinjon-Akvitanije).

Čini nam se da je u današnjem vremenu potrebno da život pustinjačkih kuća potiče na širu suradnju između Provincija. Iako treba zadržati juridičku pripadnost pustinje vlastitoj Provinciji, pustinjačka zajednica bi trebala biti osmišljena (i to puno više nego ostale zajednice u Provinciji) tako da postane otvorena i raspoloživa za integraciju članova ostalih Provincija, posebno onih koje su jezično, povijesno i kulturalno bliskije. To se ne će moći dogoditi bez fleksibilnosti. Ona bi trebala omogućiti proširenje zajednice osobama koje će dolaziti iz ozračja s mentalitetom koji je barem djelomično različit. Osjećamo potrebu za razvojem svijesti pripadnosti ne samo Provinciji nego čitavome Redu, kao što ustvrđuje Dokument posljednjeg Izvanrednog definatorija: "Zatvorenost unutar granica svake Provincije ili okruga sprječava razvoj i rast Reda [...] Osjeća se potreba novoga mentaliteta koji će uzeti k srcu Terezijanski Karmel kao takav i koji će nadići navezanost na pojedinačno, kao i sebično traženje interesa vlastitoga samostana ili okruga na štetu općega dobra."

2. Moramo upozoriti na oprez i razboritost u prihvaćanju projekata osnivanja novih pustinja u trenutku kad već postojeće pustinje jedva preživljavaju. Prije nego li se odlučimo na novi osnutak, trebamo se ozbiljno preispitati ne bi li bilo mudrije pristupiti projektu osnaživanja i oživljavanja već postojećih stvarnosti. Inače ulazimo u rizik umnožavanja iskustava, koje se prije ili poslije pokazuju prolaznima.
3. Što se tiče projekta ponovnog otvaranja pustinje Campiglioni, držimo da on nažalost nije realističan, budući da se ne može računati s ozbiljnom i trajnom podrškom talijanskih Provincija. Žao nam je što se moramo odreći spomenute prisutnosti, koja je tijekom 40 godina puno pridonijela Karmelu, posebno talijanskom, ali trenutno ne vidimo mogućnost otpočeti hod koji bi imao objektivnu nadu u budućnost.

U zaključku ovih promišljanja dolaze nam na pamet riječi sv. Pavla: "To pak blago imamo u glinenim posudama" (2 Kor 4,7), ali krhkost posuda ne smije nam smetnuti s uma dragocjenost blaga i snagu Božju koja ga čuva. Zato sv. Pavao i nadodaje: "U svemu smo pritisnuti, ali ne pritiješnjeni." Ovoj se riječi nade, ali i zalaganja, povjeravamo, sigurni da nam Gospodin ne će uskratiti Svoju pomoć i Svoje vodstvo, samo ako se uputimo u hodu zajedno s Njim.

Bratski:

o. Saverio Canistra
Generalni poglavar

o. Silvano Vescovi
Generalni tajnik

prijevod s talijanskog:
o. Ervin i o. Dražen Marija